

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.3, oktober 2013

Indledningen er redigeret af Maria Jørgensen

Tilsyn ved Klaus Nielsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2025

Indledning til

“Grundkløgten ved Riisbrighs Grav”

ved Steen Tullberg

Indhold

- 1 Digtets anledning og genstand
- 2 Anvendt litteratur

1 Digtets anledning og genstand

Den 18. april 1809 døde filosofiprofessor Børge Riisbrigh. Han blev begravet den 29. april fra Helliggeistkirken (Helligåndskirken), og Grundtvigs mindedigt blev trykt samme dag i *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*. I digtet begræder den personificerede visdom, “Grundkløgten”, filosofiens bortgang og priser hans fromme livsførelse.

Riisbrigh blev i 1767 professor extraordinarius i logik og metafysik ved Københavns Universitet, i 1773 professor ordinarius og i 1786 universitetets rektor. En tiltagende døvhed tvang ham i 1803 til at nedlægge embedet. Under Københavns bombardement i 1807 gik der ild i hans bolig, og han mistede sit store bibliotek. Denne begivenhed henviser Grundtvig til i digtets fjerde strofe.

I Grundtvigs rusår, fra immatrikulationen den 7. november 1800 til han bestod den filofiske del af anden eksamen den 10. april 1801, var Riisbrigh hans vigtigste lærer. Grundtvig synes at have agtet Riisbrigh højt, og hans senere skarpe kritik af sin studietids universitetslærere rammer ikke Riisbrigh helt så hårdt. I *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng* (1812) skriver han således: “Vist var det Lykke for Danmark, at den gamle, gudfrygtige Børge Riisbrigh stod den hele Tid, som en Mur mod de ny filosofiske Unoder, og aftvang ved kristelig Retfærdighed og Kærlighed selv Spotterne Høiagtelse; men til at dæmme mod Tidens Strøm var han ikke dygtig [: i stand]” (s. 349).

Læs mere

For en gennemgang af Grundtvigs forhold til Riisbrigh, se Høirup 1949, s. 17-26.

Da Grundtvig i 1815 optog mindedigtet over Riisbrigh i *Kvædlinger* (s. 130-132), forsynede han det med et selvkritisk "Tillæg" (s. 132 f.). Heri betragter han bl.a. digtet som et udtryk for den opfattelse, at der uafhængigt af Kristus findes en visdom, som giver adgang til troen. Grundtvigs selvkritik skal ses på baggrund af, at han i mellemtiden havde gennemlevet sin store krise (1810-1811), der af ham selv blev udlagt som et kristeligt gennembrud.

2 Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1812) *Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1815) *Kvædlinger eller Smaakvad*. København.
- Høirup, Henning (1949) *Grundtvigs Syn paa Tro og Erkendelse. Modsigelsens Grundsætning som teologisk Aksiom hos Grundtvig*. København.